

حَقُّ النَّاسِ

اسلام نواندیش و حقوق بشر

ویرایش دوم

محسن کدیور

نشر اندیشه‌های نو

ایسن، آلمان

۱۴۰۱

تقدیم به روان استاد

حسین علی منتظری نجف آبادی

به خاطر همه آنچه از او در نظر و عمل آموختم

حَقَّ النَّاسِ

اسلام نوآندیش و حقوق بشر

ویرایش دوم

محسن کدیور (۱۳۳۸ -)

kadivar.mohsen59@gmail.com

مترجم مقدمه و اضافات متن انگلیسی به فارسی: مریم رمضان‌خانی

ناشر: نشر اندیشه‌های نو - اِیسن، آلمان

تاریخ انتشار: دی ۱۴۰۱ - چاپ اول

شمارگان: ۵۰۰ جلد

تعداد صفحات: ۵۳۲

شابک: ۹۷۸-۳-۹۴۸۸۹۴-۰۹-۲

(ویرایش اول: حق‌الناس: اسلام و حقوق بشر، تهران: انتشارات کویر، ۱۳۸۷، ۴۴۰ صفحه)

کلیدواژه‌ها:

حقوق بشر، اسلام، اسلام نوآندیش، اسلام سنتی،
حقوق زنان، آزادی مذهبی، آزادی سیاسی، برده‌داری

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر نزد ناشر محفوظ است. این کتاب مطابق قوانین بین‌المللی به ثبت رسیده و تکثیر کامل یا بخشی از آن به هر گونه و شکل - فتوکپی، چاپ، تجدید چاپ و دیجیتال - بدون اجازه‌ی کتبی ناشر ممنوع است. نقل قول به منظور نقد و بررسی با ذکر مأخذ بلامانع است.

New Thought Press

Essen· Germany

www.nt-press.com

post@nt-press.com

ISBN: 978-3-948894-09-2

Printed in Germany

فهرست تفصیلی

۷۰	فهرست اجمالی
۹۰	مقدمه ویرایش دوم
۱۱۰	بخش اول. دومین رسالت اسلام، اثر محمود محمد طه
۱۷۰	مزایا و کاستی‌های رویکرد طه
۲۶۰	بخش دوم. به سوی اصلاح اسلامی، اثر عبدالله النعیم
۳۱۰	مزایا و کاستی‌های رویکرد النعیم
۳۴۰	بخش سوم. اسلام و حقوق بشر: سنت و سیاست، اثر آن مایر
۳۶۰	مزایا و کاستی‌های رویکرد مایر
۳۸۰	بخش چهارم. نقدی بر قرائت رسمی از دین، اثر محمد مجتهد شبستری
۴۷۰	مزایا و کاستی‌های رویکرد شبستری
۵۲۰	بخش پنجم. اسلام و چالش حقوق بشر، اثر عبدالعزیز ساشادینا
۵۸۰	مزایا و کاستی‌های رویکرد ساشادینا
۶۱۰	بخش ششم، حق الناس: اسلام نواندیش و حقوق بشر، اثر محسن کدیور
۶۱۰	مطلب اول. رئوس کلی رویکرد حقوق بشری کدیور
۶۹۰	مطلب دوم. مقایسه محتوایی و زمانی شش رویکرد
۷۲۰	مطلب سوم. امتیازات ویرایش دوم فارسی حق الناس
۷۲۰	مدخل اول. ویراست اول در یک نگاه
۷۵۰	مدخل دوم. مروری بر ترجمه انگلیسی
۷۷۰	مدخل سوم. امتیازات ویرایش دوم فارسی
۸۱۰	تقدیر و تشکر
۸۳۰	مقدمه ویرایش اول

بخش اول: مبادی بحث اسلام و حقوق بشر

- فصل اول - از اسلام سنتی به اسلام معنوی ۹۳
- رویکرد اول: ثابت و متغیر ۹۵
- قول اول: زمامدار، مقتن احکام متغیر ۹۵
- قول دوم: نمایندگان مردم، واضح احکام متغیر ۹۸
- تقریر اول: احکام غیرمنصوص ۹۸
- تقریر دوم: احکام منطقه الفراغ ۱۰۱
- نقد مدل ثابت و متغیر ۱۰۲
- رویکرد دوم: فقه حکومتی یا فقه المصلحة ۱۰۳
- ارزیابی مدل فقه حکومتی ۱۰۶
- رویکرد سوم: اسلام معنوی و غایت مدار ۱۰۷
- ابعاد اسلام معنوی ۱۱۰
- فصل دوم - اصول سازگاری اسلام و مدرنیته ۱۱۲
- مراد از سازگاری اسلام و مدرنیته ۱۱۲
- اسلام تاریخی در مواجهه با مدرنیته ۱۱۳
- اصول سازگاری اسلام و مدرنیته ۱۱۵
- اصل اول: بازخوانی متن دین بر اساس غایات متعالی آن ۱۱۵
- اصل دوم: جایگاه رفیع عقلانیت در فهم دین ۱۱۶
- اصل سوم: حق دائمی آزادی انتخاب سبک زندگی ۱۱۸
- اصل چهارم: امکان قانون‌گذاری و خط‌مشی‌گذاری عمومی بر اساس ارزش‌های دینی ۱۲۰
- فصل سوم - درآمدی بر بحث «عمومی و خصوصی» در فرهنگ اسلامی ۱۲۳
۱. مراد از امر خصوصی ۱۲۴
۲. مقتضای اصل در بحث خصوصی عمومی ۱۲۶
۳. مقتضای دینداری در حوزه‌های خصوصی و عمومی ۱۲۷
۴. ممنوعیت مؤکد تجسس و تفتیش ۱۲۸
۵. آزادی عمل در زندگی خصوصی ۱۳۱
۶. امر به معروف و نهی از منکر ۱۳۳
۷. دائره حسبه ۱۳۴
۸. محدوده اختیارات دولت اسلامی ۱۳۶
۹. ارتقای وجدان دینی ۱۳۸
۱۰. تأملی دیگر ۱۳۹

بخش دوم: اسلام و حقوق بشر

۱۴۳.....	فصل چهارم - امام سجاد (ع) و حقوق مردم
۱۴۴.....	منابع و اسناد رساله حقوق
۱۴۶.....	تعیین متن اصح و گزارش اجمالی مفاد رساله
۱۴۷.....	معانی پنجگانه «حق»
۱۵۰.....	مراد از «حق» در رساله حقوق
۱۵۲.....	حقوق سلطان و مردم در رساله حقوق
۱۵۳.....	تأملی دیگر درباره حق
۱۵۵.....	فصل پنجم - حقوق بشر و نواندیشی دینی
۱۵۹.....	محورهای شش گانه تعارض اسلام سنتی با حقوق بشر
۱۶۰.....	محور اول: عدم تساوی حقوقی غیرمسلمانان با مسلمانان
۱۶۵.....	محور دوم: عدم تساوی حقوقی زنان با مردان
۱۷۱.....	محور سوم: عدم تساوی حقوقی بردگان با انسان‌های آزاد
۱۷۳.....	محور چهارم: عدم تساوی عوام با فقیهان درحوزه امورعمومی
۱۷۹.....	محور پنجم: آزادی عقیده و مذهب و مجازات ارتداد
۱۸۲.....	محور ششم: مجازات‌های خودسرانه، مجازات‌های خشن و شکنجه
۱۸۴.....	ژرفای تعارض اسلام تاریخی با اندیشه حقوق بشر
۱۸۷.....	مبانی نظری تعارض اسلام تاریخی با حقوق بشر
۱۹۲.....	رجحان اندیشه حقوق بشر بر موضع اسلام سنتی
۱۹۵.....	بررسی راه‌حل‌های اسلام سنتی برای رفع تعارض
۲۰۰.....	بررسی کوشش‌های ملی و بین‌المللی برای تلفیق اسلام سنتی و حقوق بشر
۲۰۳.....	سوء استفاده از حقوق بشر و منشأ آن
۲۰۶.....	راه‌حل نواندیشی دینی برای معضل تعارض اسلام سنتی و حقوق بشر
۲۱۶.....	تأملی دیگر
۲۱۸.....	فصل ششم - پرسش و پاسخ حقوق بشر و نواندیشی دینی
۲۱۸.....	مقایسه احکام امضایی و سیره عقلا
۲۲۲.....	حقوق بشر دستاورد انسان معاصر
۲۲۷.....	وجه عدم تصریح به موقت بودن احکام متغیر
۲۲۹.....	دو معرفت بشری از دین الهی و حقوق انسانی
۲۳۱.....	حقوق بهائیان
۲۳۱.....	همجنس‌گرایی و حقوق بشر

۲۳۳	ولایت فقیه و حقوق بشر
۲۳۳	تأملی دوباره درباره حقوق بهائیان و همجنس‌گرایان
۲۳۹	فصل هفتم - حقوق بشر، لائیسیته و دین
۲۳۹	محورهای چالش ادیان و حقوق بشر
۲۴۱	رویکرد لائیک به حقوق بشر
۲۴۳	رویکرد دینی به حقوق بشر
۲۴۴	طبقه بندی احکام حوزه عمومی در مقایسه با ارزش‌های دینی و لائیسیته
۲۴۵	مصادیق چالش دین و لائیسیته
۲۴۷	نتیجه
۲۴۸	تأملی دیگر

بخش سوم: آزادی‌های عقیدتی، دینی و سیاسی

۲۵۳	فصل هشتم - آزادی عقیده و مذهب در اسلام و اسناد حقوق بشر
۲۵۴	بخش اول: تبیین مفاهیم
۲۵۶	بخش دوم: آزادی عقیده و مذهب در تلقی رایج از اسلام
۲۵۶	دسته اول: مسلمانان
۲۵۸	دسته دوم: اهل کتاب
۲۶۰	دسته سوم: کفار
۲۶۲	بخش سوم: مطلوبیت و حسن آزادی عقیده و مذهب
۲۶۳	نقد پیش‌فرضهای انکار آزادی عقیده و مذهب
۲۶۵	حکم عقل درباره آزادی عقیده و مذهب
۲۶۷	بخش چهارم: آزادی عقیده و مذهب در اسلام نواندیش
۲۶۸	مقام اول: ادله نقلی آزادی عقیده و مذهب در اسلام
۲۶۸	دسته اول: نفی اکراه و اجبار در دین و ایمان
۲۷۰	دسته دوم: آزادی در اختیار هدایت و ضلالت در دنیا
۲۷۲	دسته سوم: وظیفه پیامبر، ابلاغ حق نه اجبار بر حق
۲۷۳	دسته چهارم: مذمت مجازات بر تغییر دین
	دسته پنجم: نقد شیوه مواجهه ارباب ادیان مختلف با یکدیگر و اراده خداوند بر اختلاف عقاید بشری
۲۷۵	عقاید بشری
۲۷۶	دسته ششم: عدم مجازات دنیوی مرتد
۲۷۸	دسته هفتم: شیوه‌های دعوت دینی

نتایج ادله قرآنی	۲۷۸
مقام دوم: نقد مستندات قرائت سنتی	۲۷۹
۱- حکم مجازات دنیوی مسلمان مرتد	۲۷۹
۲- احکام اهل ذمه	۲۸۲
۳- عدم برخورداری کافر حربی از حق حیات	۲۸۲
تأملی دوباره درباره حقوق کفار غیرحربی	۲۸۳
پیوست	۲۸۶
فصل نهم - حقوق مخالف سیاسی در جامعه دینی	۲۸۹
۱. حسین بن علی مخالف سیاسی امویان	۲۹۰
۲. حق بیعت نکردن با حکومت	۲۹۳
۳. اجابت دعوت ناراضیان برای تغییر حاکم ظالم	۲۹۸
۴. بغی و براندازی	۳۰۰
۵. جرم محاربه و ناامنی مسلحانه	۳۰۴
۶. حق مخالفت سیاسی	۳۰۷
۷. امام حسین (ع) و تکلیف نهی از منکر	۳۰۹
تأملی دوباره	۳۱۱
ضمیمه: حقوق شرعی مخالف سیاسی و احکام فقهی بغی، محاربه و افساد	
(پرسش‌های شاگرد و پاسخ‌های استاد)	۳۱۵
شرط تحقق محاربه به اقدام مسلحانه	۳۱۶
هر فساد فی الأرض مجوز اعدام نیست	۳۱۹
محاربه و افساد فی الأرض شامل حوزه فرهنگ و اندیشه نمی‌شود	۳۲۳
عناوین شرعی محاربه، بغی و افساد بر فعالیت‌های سیاسی مسالمت‌آمیز قابل انطباق نیست	۳۲۶
شرایط تحقق بغی	۳۲۷
حق نافرمانی (عدم اطاعت و بیعت) و حق انتقاد از حکومت	۳۳۲
ملاک مشروعیت دینی حاکمیت	۳۳۴
ضوابط دینی عدالت و ظلم	۳۳۵
حقوق شرعی مخالفان سیاسی	۳۳۸
نرمش و مدارای پیامبر(ص) و امام علی(ع) با مخالفان سیاسی مسالمت‌جو	۳۴۶
داستان مسجد ضرار	۳۵۱
حقوق زندانیان سیاسی	۳۵۵

بخش چهارم: حقوق زنان

۳۶۱.	فصل دهم - نواندیشی دینی و حقوق زنان
۳۶۲.	مقتضای عدالت در حقوق زنان
۳۶۵.	تحولات سیره عقلا در حوزه حقوق زنان
۳۶۸.	عوامل تحول در حقوق زنان
۳۷۱.	دو سیمای متفاوت از زن در متون اسلامی
۳۷۳.	بخش اول: حقوق مدنی زنان
۳۷۷.	بخش دوم: حقوق جزایی زنان
۳۷۷.	بخش سوم: حقوق اساسی زنان
۳۷۹.	پرسش و پاسخ
۳۸۷.	تأملی دوباره
۳۸۹.	فصل یازدهم - حقوق زنان در آخرت (مطالعه قرآنی کلامی)
۳۸۹.	مقدمه
۳۹۱.	بخش اول: بررسی تأثیر جنسیت دنیوی در حیات اخروی
۳۹۴.	بخش دوم: بررسی تأثیر جنسیت اخروی در برخورداری از ثواب و عقاب
۳۹۴.	موضع اول: ادامه جنسیت دنیوی در بهشت
۳۹۵.	دسته اول: از بین رفتن نسبت و خویشاوندی در محشر
۳۹۵.	دسته دوم: تداوم همسری صالحان در بهشت
۳۹۷.	دسته سوم: فراهم بودن هر آن چه دل بخواهد در بهشت
۳۹۷.	گروه اول: آماده بودن هر آن چه طلب کنند
۳۹۷.	گروه دوم: فراهم بودن هر آن چه بخواهند
۳۹۸.	گروه سوم: (هر آن چه دلشان بخواهد)
۳۹۸.	موضع دوم: موجودات بهشتی هم نشین راه یافتگان به بهشت
۳۹۹.	مبحث اول: زنان بهشتی
۴۰۱.	مبحث دوم: پسران نورس بهشتی
۴۰۲.	بررسی و تأمل
۴۰۲.	پاسخ اول
۴۰۳.	نقد پاسخ اول
۴۰۴.	پاسخ دوم
۴۰۴.	نقد پاسخ دوم
۴۰۵.	پاسخ سوم

۴۰۵.....	نقد پاسخ سوم
۴۰۶.....	پاسخ چهارم
۴۰۹.....	نقد پاسخ چهارم
۴۰۹.....	تأملی دیگر
۴۱۱.....	نتیجه

بخش پنجم: دیگر مباحث حقوق بشر

۴۱۵.....	فصل دوازدهم - مسأله برده داری در اسلام معاصر
۴۱۷.....	بخش اول: احکام بردگی
۴۱۸.....	فصل اول: اسباب بردگی
۴۱۸.....	سبب اول: اسارت در جنگ
۴۲۰.....	سبب دوم: استرقاق از طریق تغلب
۴۲۱.....	سبب سوم: استرقاق از طریق خریدن از اولیاء
۴۲۱.....	سبب چهارم: سرایت رقیت از طریق والدین به فرزندان
۴۲۱.....	سبب پنجم: رقیت از طریق اقرار
۴۲۲.....	سبب ششم: رقیت لقیط دارالکفر
۴۲۲.....	سبب هفتم: خرید از بازار غیرمسلمین
۴۲۳.....	فصل دوم: حقوق و احکام بردگان
۴۲۳.....	اول: حقوق بردگان
۴۲۴.....	دوم: اهم احکام بردگان
۴۲۷.....	فصل سوم: اسباب رفع بردگی
۴۲۷.....	اول: اسباب قهری رفع بردگی
۴۲۸.....	دوم: اسباب الزامی رفع بردگی
۴۲۹.....	سوم: اسباب اختیاری رفع بردگی
۴۳۰.....	بخش دوم: مقایسه احکام بردگی در اسلام معاصر با اسناد حقوق بشر
۴۳۰.....	فصل اول: اهم اسناد حقوق بشر درباره بردگی
۴۳۱.....	فصل دوم: مقایسه احکام بردگی با اسناد حقوق بشر
۴۳۳.....	بخش سوم: اسلام معاصر و مسأله بردگی
۴۳۴.....	فصل اول: تحلیل انتقادی دیدگاه مشهور
۴۳۵.....	تحلیل دیدگاه مشهور
۴۳۷.....	نقد دیدگاه مشهور
۴۳۸.....	فصل دوم: بررسی مستندات دینی برده‌داری

۴۳۸.	اول: قرآن کریم و مسأله بردگی
۴۴۳.	دوم: مسأله برده‌داری در روایات.
۴۴۸.	فصل سوم: عدم مشروعیت بردگی در اسلام معاصر.
۴۴۸.	دوازده نکته
۴۵۳.	فصل سیزدهم - حقوق غیرمسلمانان در اسلام معاصر
۴۵۴.	طبقه بندی احکام شرعی غیرمسلمانان
۴۵۶.	اصول و مبانی حقوق غیرمسلمانان
۴۵۹.	حقوق غیرمسلمانان در شرایط مختلف
۴۶۱.	فصل چهاردهم - تأمین اجتماعی در تعالیم اسلامی.
۴۶۳.	بخش اول: مبانی تأمین اجتماعی در اسلام.
۴۶۶.	بخش دوم: نظامات مرتبط با تأمین اجتماعی در شریعت اسلامی.
۴۷۲.	بخش سوم: روش‌های جدید تأمین اجتماعی از منظر دینی.
۴۷۴.	تأملی دیگر
۴۷۵.	فهرست منابع
۴۹۱.	نمایه
۵۰۳.	به همین قلم
۵۰۷.	فهرست تفصیلی
۵۱۵.	خلاصه کتاب بالعربیة.
VII.	خلاصه کتاب به آلمانی
I.	خلاصه کتاب به انگلیسی